

SAKSPAPIR

Saksnr	Utval	Type	Dato
44/2018	Kommunestyret	PS	25.06.2018

Sakshandsamar	Arkiv	ArkivsakID
Gjertrud Karevoll	FA - K22	18/553

VAKSDAL KOMMUNE DEL AV NORDHORDLAND BIOSFÆREOMRÅDE?

Rådmannen sitt framlegg til vedtak:

Vaksdal kommune støttar Region Nordhordland sitt kandidatur til å bli eit UNESCO Biosfæreområde. Kommunen forpliktar seg, i samarbeid med dei andre kommunane i regionen, å finansiere sin rettmessige del for første fasen av biosfæreområdet si verksemd - innanfor den ramma som er sett i budsjettet for perioden 2019 – 2021.

Kommunestyret - Sak 44/2018

KOM - Behandling:

Endringsframlegg frå Boris Groth, FRP:

Vaksdal kommune støttar Region Nordhordland sitt kandidatur til å bli eit UNESCO Biosfæreområde.

Røysting:

Rådmannen sitt framlegg til vedtak vart sett opp mot Boris Groth sitt framlegg - Boris Groth sitt framlegg fekk 2 røyster (FRP og Anderes Jin Risnes, AP) og fall.

KOM - Vedtak:

Vaksdal kommune støttar Region Nordhordland sitt kandidatur til å bli eit UNESCO Biosfæreområde. Kommunen forpliktar seg, i samarbeid med dei andre kommunane i regionen, å finansiere sin rettmessige del for første fasen av biosfæreområdet si verksemd - innanfor den ramma som er sett i budsjettet for perioden 2019 – 2021.

Saksopplysningar:

Det er kome førespurnad frå Nordhordland Utviklingsselskap IKS v/ Biosfæreprosjektet for Region Nordhordland om å støtte kandidatur til å bli UNESCO Biosfæreområde.

Ideen om biosfæreområder sprang ut av UNESCO-programmet «Man and the Biosphere» tidlig i 1970-årene. Områdene danner et verdensomspennende nettverk av verneområder, og er ment å virke som referanseområder for naturfaglig og samfunnsfaglig forskning, ved hjelp av standardiserte metoder for registrering av ulike typer data.

Bakgrunn

I regionen Nordhordland er det arbeidd fram eit kandidatur til å bli eit UNESCO Biosfæreområde, og endeleg søknad til UNESCO er under ferdigstilling. I dette forslaget er deler av Vaksdal kommune innanfor biosfæregrensene. Om dette seier prosjektet, som har fylgjande tilbod til kommunen;

Innlemminga av delar av Vaksdal kommune treng ikkje få noko praktiske eller økonomiske konsekvensar for kommunen. Men i og med at det er eit ganske stort areal frå Vaksdal som er føreslått innanfor biosfæreområdet og at Vaksdal og Nordhordland allereie har samarbeid på ei rekke felt, ønskjer vi å opne opp for at Vaksdal, om kommunen ønskjer, kan vere ein fullverdig del av biosfæreområdet og at då heile kommunen kan vere del av det. I so fall vil kommunen verte inkludert i aktivitetar og utviklingsarbeid, og må også vere med å finansiere arbeidet. For Vaksdal vil dette utgjere ca 50 000,- i 2018 og frå og med 2019 om lag 60 000,-.

Det er sjølvstøtt opp til kommunen å bestemme korleis de ønskjer å handsame denne saka og vi stiller oss til disposisjon om de ønskjer ei orientering i administrasjonen og / eller politisk handsaming. Vi håpar på positiv innstilling frå Vaksdal kommune til å la delar av eller heile kommunen vere i biosfæreområdet.

Ein slik presentasjon vart framført for FPØ 23. april, og var orienteringssak til Kommunestyret 7. mai 2018.

Bakgrunn og organisering:

Juni 2013 inngjekk Regionrådet i Nordhordland og Universitetet i Bergen ein samarbeidsavtale om å arbeide for at Region Nordhordland skal bli eit UNESCO Biosfæreområde. Våren 2015 vart alle kommunane samde om å fremme Nordhordland sitt kandidatur til å bli det første UNESCO Biosfæreområdet i Norge. Søknaden vart innvilga av den norske komiteen for programmet «Menneske og Biosfære» (MAB). Regionen er sett som ein nytenkande og spennande kandidat med sær mange gode kvalitetar til å vere eit biosfæreområde.

Alle dei 9 kommunane i Regionrådet i Nordhordland, samt Øygarden kommune har gjort positivt vedtak og ønskjer at Nordhordland skal bli eit UNESCO Biosfæreområde.

Forprosjektarbeidet er finansiert av kommunane i Nordhordlandsregionen og UiB. Staten, ved Den Norske Unescokommisjonen har òg bidrege økonomisk. Det same gjeld det lokale næringslivet i regionen.

Nordhordland Biosfæreområde vil omfatte alle kommunane i Region Nordhordland samt Øygarden kommune og mindre delar av kommunane Vaksdal, Voss, Vik og Høyanger. Geografisk vil Nordhordland Biosfæreområde strekkje seg frå Sognefjorden, opp i Stølsheimen, ut fjordane til kysten og deler av havområda utanfor.

Mål:

Hovudmålet for biosfæresatsinga er:

«Nordhordland Biosfæreområde skal byggje på det beste frå fortida og legge til rette for ei framtidsretta samfunnsutvikling som sikrar ein berekraftig bruk av alle typar ressursar - til nytte og glede for befolkninga i dag og for komande generasjonar.»

Krav til status som biosfæreområde:

UNESCO har fleire krav som eit område må fylle for å oppnå statusen som eit biosfæreområde.

Nordhordland har i ein forstudie vist at dei fyller krava som er sett:

- *Eit levande samfunn med ei befolkning som bur og driv med ulike typar ressursutnytting / næringsverksemd. Området må verte stort nok til å ivareta, støtte og utvikle området.* Med ei befolkning på om lag 53 000 , med levande lokalsamfunn og med eit godt næringsgrunnlag, er dette kravet stetta.
- *Området skal ha landskap og/eller sjøområde med høge natur- og kulturverdiar og verdifulle ressursar.* Området strekker seg med korte avstandar frå hav til fjell med ein sterk klimagradient som er sjeldan i verdssamanheng. Ein sterk kulturarv og blomstrande kulturliv i lokalsamfunna.
- *Området skal vere relevant for å utforske og demonstrere ulike problemstillingar knytt til berekraftig utvikling.* Det er eit tett samarbeid med Universitetet i Bergen (UiB) for forskning i området. UiB har fått tildelt UNESCO Chairs for forskning innan MAB-programmet.
- *Biosfæreområdet skal ha ei organisering og drift som er inkluderande.* Før Region Nordhordland vert utnemnd til biosfæreområde skal det utarbeidast ein strategi for arbeidet. Det vert lagt opp til ein inkluderande prosess. Strategiplanen skal legge føringar for tenleg organisering og drift.

UNESCO set også krav til at området geografisk skal henge saman og at dei ytre grensene må vere mest mogleg logisk og følgje kommunegrenser eller naturlege grenser i sjø eller på fjellryggar. Det skal vere landområder rundt kjerneområder og buffersoner – såkalla utviklingssoner. Slik som biosfæreområdet sine ytre grenser er sett no, er dette imøtekome.

I tillegg skal eit UNESCO biosfæreområde innehalde verna område. Innanfor det føreslåtte biosfæreområde er det 42 verna område. Fire av desse er tatt ut til å representere kjerneområda i biosfæreområdet. Dette er Stølsheimen, den nasjonale Laksefjorden v/Osterøy, Loneelvi og Lurefjorden. Det er også eit krav at kvar av kjerneområda skal ha ei buffersone rundt seg. Buffersonene baserer seg på forskrifter som gjeld i området – og representerer ikkje noko restriksjonar utover eksisterande forskrifter.

Sonene som gjeld i Vaksdal kommune:

1. Den nasjonale Laksefjorden

Den nasjonale Laksefjorden er utpeikt som ei kjernesone. I Vaksdal kommune gjeld dette Sørfjorden nord for tettstaden Vaksdal, Veafjorden og Bolstadfjorden.

Rundt Osterøy er det 11 større vassdrag med stor vannføring. I dei mange vassdraga finst ei rekke lokale stammer av sjøaure og laks, og Vossolaks-stammen er internasjonalt berømt som den største laksen i Atlanterhavet. Kjernesona er basert på «Stortingsproposisjon nr. 32 (2006-2007) om vern av villaksen og ferdigstilling av av nasjonale laksevassdrag og laksefjorder». Fokuset i kjernesonen er å sikre at dei 6 trua villaksstammene skal ha gode nok levekår til at dei kan klare seg sjølv og danne grunnlag for eit berekraftig fiske, som det har fungert i mange tusen år og fram til 1990-talet.

Buffersona for den nasjonale laksefjorden er for Vaksdal kommune Sørfjorden. I buffersona er målsettinga å sikre smolten sin vandringsveg frå kjernesona og ut til ope hav. Buffersona er basert på Mattilsynet sin gjeldande forskrift på at fiskeoppdrettsanlegga langs svømmeruta er forplikta til å sikre lav luspopulasjon i den perioden smolten passerar.

Om redningsaksjonen for Vossolaksen

Etter sterk nedgang i talet på Vossolaks er det no sett i kraft ei rekke tiltak for å reetablere

bestanden. Kjerne- og buffersona vert forankra i det langvarige samarbeidet som er formalisert gjennom tiltaksutvalet i «Redningsaksjonen for Vossolaksen». Her er representantar frå forvalting, næringsinteresser, forskning og lokale kreftar inkludert i utvalet og i arbeidet med å redde Vossolaksen. I denne samanhengen vert særskild samarbeidet med BKK og dei ulike oppdrettsanlegga om tiltak for ei vellukka redningsaksjon, vektlagt. Dette området er del av ein heilskapleg strategi, med bidrag frå næringslivet og forskning, som gjev laksestammene ein særskild trygging på både gyte- og oppvekstområda i elvane, og i vandringsområda i fjordane.

2. Stølsheimen

I tillegg har Vaksdal kommune en buffersone i Stølsheimen. Stølsheimen vart verna i 1990 med følgjande grunngjeving: *”Føremålet med vern av Stølsheimen er å ta vare på eit særmerkt og vakkert vestlandsk fjell- og fjordlandskap med kulturminne, kulturlandskap og naturmiljø som er lite påverka av tekniske inngrep, samstundes som området skal kunne nyttast til landbruk, friluftsliv, jakt og fiske.”*

Plikter?

I Biosfæreområdet skal ein sørge for at dei komande generasjonar vil synes det er like godt å bu i Nordhordland som det vi gjer i dag. Det vil vere FN's 17 berekraftsmål som er grunnlaget for arbeidet som skal gjerast:

Det er viktig å påpeike at status som UNESCO biosfæreområde **ikkje fører til restriksjonar i bruk eller utnytting av ressursane i regionen. Der er ingen nye lovar og reglar som trer i kraft**

Moglegheiter

Styringsgruppa har satt opp ti punkt som visar at området vil vere tent med å få denne statusen.

- 1. Statusen vil gje oss ein ‘motor’ for gjennomføring av FN's berekrafts mål i regionen.**
- 2. Fokus på ei heilskapleg samfunnsutvikling der vi i større grad sikrar biologisk mangfald, berekraftig bruk av naturressursane og fremjar lokal kultur.**
- 3. Gjennom å vere eit biosfæreområde skal vi gjere innbyggjarane meir bevisste, deltakande og engasjerte - slik at dei i større grad tek ansvar for og kontroll over eiga utvikling.**
- 4. Satsinga gjev oss eit naturleg høve til å auke lokal matproduksjon ved å nytte naturressursane på land og i sjø på ein meir berekraftig måte.**
- 5. Som eit biosfæreområde er det naturleg å vidareutvikle lokale strategiar og engasjement for å redusere menneskeskapte klimaendringar.**
- 6. Ei slik satsing skal bidra til auka innovasjon og grøn næringsutvikling.**
- 7. Nordhordland Biosfæreområde skal bidra til å utvikle berekraftig turisme i regionen.**
- 8. Biosfærestatusen gjev grunnlag for merkevare- og identitetsbyggande arbeid.**
- 9. Området får eit tettare samarbeid mellom samfunnet og forskings- og utdanningsinstitusjonar for å sikre at utviklinga vert basert på kunnskap.**
- 10. Gjennom Nordhordland Biosfæreområde skal regionen kunne utvikle og nytte eit verdsomspennande internasjonalt nettverk og arbeide aktivt for at erfaringane vi gjer lokalt skal delast med andre tilsvarande regionar nasjonalt og internasjonalt**

Økonomiske konsekvensar – Årleg budsjett frå 2019 - 2021

Budsjettframlegget må sjåast i samheng med dei arbeidsoppgåver som vert lagt til biosfæreprosjektet slik det er skissert under dei 10 punkta ovanfor. Dette vil bli tydelegare når den endelege strategien for biosfæreprosjektet er på plass, når det er bestemt kva aktivitetar

som skal leggst til satsinga og ein har valt ei høveleg organisasjonsform.

I budsjettet er det lagt opp til tre årsverk i biosfæreprosjektet. Det er også lagt inn kostnader til informasjonsarbeid og møteverksemd. Prosjekt som vert sett i gong i tilknytning til biosfæreområdet, må finne si eige finansiering utanom budsjettet.

I fordelinga mellom kommunane (dei kommunane som er innan biosfæreområdet med heile kommunen) gheld følgjande fordeling; 50% er ein fast grunnsom og 50% er delt etter folketal. Fordelinga må vurderast til budsjettet i 2020 – etter kommunesamanslåinga.

Vegen vidare

UNESCO sitt «Mennesket og Biosfæreprogram» (MAB) er no ei nasjonal satsing i Norge og Nordhordland vart i desember 2016 utnemnd som Norge sin første kandidat.

Etter handsaming i kommunane går søknaden frå Nordhordland vidare til den norske MAB-komiteen og til nasjonale myndigheiter v/ Klima og Miljødepartementet. Regjeringa sender inn søknaden frå Norge til UNESCO i september 2018, og Nordhordland vert utpeikt som eit UNESCO Biosfæreområde våren 2019.

Vurdering

Ei berekraftig samfunnsutvikling som bygger på FN sine 17 berekraftsmål er i utgangspunktet ei positiv og framtidsretta utvikling, og nødvendig som langtidsstrategi for samfunnsutviklinga både lokalt og globalt. Dette er på mange måtar både eit omdømeprosjekt og utviklings- og innovasjonsprosjekt, som gjer det både interessant og framtidsretta. Det gir moglegheiter for å delta i å utforme mål og strategiar for biosfæreområdet, samt inngå i eit nettverk. Vaksdal sine areal innanfor kjerneområda er ikkje store, men dei er svært viktige. Me kan, om me vil, få med heile kommunen i buffersone. Dersom kommunen vel å gå inn i samarbeidet med heile kommunen bør satsinga vere langsiktig. Det vil truleg vere fleire år før mål, strategiar og tiltak vil synast, då det alltid er krevjande å arbeide fram store prosjekt og satsingar. Men her er mange store og tunge aktørar involvert, som kan gje oss mykje «drahjelp». Ei berekraftig utvikling har også generelt ei veksande interesse og engasjement, noko som også er i tråd med mål me har sett i kommuneplanen sin samfunnsdel. Dette er samla sett eit interessant prosjekt for kommunen.

Framlegg til vedtak:

Vaksdal kommune støttar Region Nordhordland sitt kandidatur til å bli eit UNESCO Biosfæreområde. Kommunen forpliktar seg, i samarbeid med dei andre kommunane i regionen, å finansiere sin rettmessige del for første fasen av biosfæreområdet si verksemd - innanfor den ramma som er sett i budsjettet for perioden 2019 – 2021.